

si, cum quo humanitas communis est, etiam civitas nos junxerit, jam duplici vinculo ad opem ferendam astringimur: nefas est, ut ait Seneca, nocere patriæ: ergo civi quoque, quoniam pars patriæ est; quod si nocere nefas, ergo opitulari fas est. Denique si quis cum prohibere crimen possit, non

HONESTAS PUBLICA.

Vide verb. IMPEDIMENTA MATRIMONII, art. 2, a n. 20 ad 27.

HONOR.

Vide verb. DETRACTIO, art. 1, n. 3 et 4.

HORÆ CANONICÆ.

Vide verb. OFFICIUM DIVINUM.

HORTATORIÆ.

SUMMARIUM.

Adducuntur Decreta sac. congregationis Immunitatis.

1. Litteræ Hortatoriæ regiæ nequeunt discerni, relaxari, nec exsequi a laicis nedum contra episcopos, sed nec contra ecclesiasticos; sac. cong. Immunit. in Gravinen. 10 Feb. 1632, lib. II Decr. Paul., p. 14 in Alexanen. 3 April. ejusdem anni, lib. II Decr. Paul., p. 120, in Cosentina 9 Octobris 1635, lib. II Decr. Paul., pag. 235.

2. Injungitur episcopo, ut respondeat cum libertate ecclesiastica ad litteras Hortatorias. Ead. sacra congr. Immunit. in Hieracen. 22 Sept. 1692, lib. II Decret. Vall., pag. 78.

3. Aliquando, ut non curet de Hortatoris regiis cum non sint de jure permissæ, et a sacris can. improbatæ. Ead. sac. congr. Immunit. in Nuscana 15 Febr. 1633, lib. II Decr. Paul., pag. 151, et in Avellina 22 Julii d. anni, et lib., pag. 164.

4. Aliquando ut se absteineat respondere dictis litteris. Ead. s. c. Immunit. Vicana 26 Julii 1644, lib. III Decr. Paul., p. 234, et in Boven. 3 Maii 1631, lib. IV Decr. Paul., pag. 146.

5. Aliquando, ut non pareat litteris ad audiendum verbum regium. Ead. sac. congregat. in Lancianen. 22 Novembris 1633, lib. II Decretal. Paul., p. 176.

6. Sic litteris Regiis de transmittenda nota clericorum archiepiscopus non pareat. Ead. s. c. Immunit. in Cosentina 17 Januarii 1634, lib. II Decret. Paul., pag. 181.

7. Pariter episcopi non debent attendere ad litteras regias, sed continuare in residentia suæ ecclesiæ. Eadem sac. congregat. in Bojanen. 2 Novembr. 1639, lib. III Decr. Paul. p. 104, et 27 Augusti 1641, ibi, pag. 154.

8. Contra auctores, et complices dictarum litterarum episcopus conficiat processum. Ead. s. cong. Immunit. in Aliphana 27 Febr. 1674, lib. I Decr. Altoviti, pag. 901.

9. Sac. cong. annullat factum vicarii abbatialis vigore litteræ Hortatoriæ regiæ tanquam invalidum, suspendit ipsum a divinis, ac inhabilitat ad dictum officium, et alia quæcunque, etiamsi profiteatur se hæc fecisse ex mera ignorantia. Ead. sac. congr.

prohibuit, prope ipse id admisisse videtur, utique a pœna immunis esse debet, » qui prohibuit, vid. Gomes Var. resolut. tom. III, c. 3, n. 21. Berlich. Conclus. pract. p. 4, conclus. 12, n. 44. Carpzov. pract. crimin., quæst. 32.

Immunit. in Nullius Cassianovæ 13 Decemb. 1533, lib. II Decr. Paul., pag. 179.

10. Vicarius capitularis Acheronticæ contra ordines sanctissimi et sac. cong. obediens litteris regiis de accedendo Neapolim, declaratur suspensus a divinis, privatur vicariatu, et inhabilitatur ad hujusmodi officia, et ei præcipitur, ne discedat ab urbe; et decretum præfatum notificatur tam nuntio quam capitulo per litteras, quæ ad futuram rei memoriam retineantur in actis nunciaturæ et curiæ ecclesiasticæ Acheronticæ, et si non justificaverit allatam legitimam excusationem, inhabilitandus est etiam ad beneficia. Ead. sac. cong. 5 et 13 Jul. 1633, lib. II Decr. Paul., pag. 160.

11. Vicarius bene agit non parendo litteris ad audiendum verbum regium. Eadem sac. congreg. Immunit. in Catacen. 21 Septembris 1633, lib. II Decr. Paul., pag. 171.

12. Idem respondeat litteris regiis se procedere auctoritate sua ordinaria ad defensionem immunitatis ecclesiasticæ sibi a s. cong. demandatam. Ead. sac. cong. Imm. in Bovinen. 26 Febr. 1638, lib. Decr. Rocci, pag. 63.

13. Idem ob inobedientiam et transgressionem mandatorum sanctissimi de non discedendo ab urbe Neapolis, et de non relinquendo exercitio sui vicariatus ex quacunque causa, etiam positis quibuscunque minis, et præceptis ministrorum laicorum in contrarium, de ordine sanctissimi a nuntio auctoritate sua ordinaria condemnatur in pœnam suspensionis ab exercitio ordinum, et inhabilitatis ad dignitates, beneficia et officia ecclesiastica cujusvis generis, quocunque loco, a quibuscunque, et quomocunque in posterum obtinenda sub pœna excommunicationis Summo Pontifici reservatæ, et quousque Sanctitati suæ placuerit. Ead. sac. cong. in Neapolitana 25 Maii, et 19 ac 30 Jun. 1660, lib. Dec. Rocci, pag. 257 et 259.

14. Scribitur nuntio Neapolis, ut statim per viam monitorii judicialis cogat episcopum Motulen. qui vocatus per litteras Hor-

tatorias regias ibi comparuit in quibusdam causis ecclesiasticis ante ministros regios, redire ad residentiam sub pœnis suspensionis, inhabilitatis, privationis ac aliis arbitrio, necnon mandat episcopo, ubi fabricatus fuit processus contra dictum episcopum per curiam sæcularem, ut ser. ser. procedat ad censuras, et pœnas canonicas contra omnes, qui hac in re quid gesserunt, necnon contra testes, qui se examinarunt. Insuper notificet ministris regiis, ut omnino se absteineant, et si paruerint, absolvat, sin minus, contra eos procedat ser. ser. remediis sac. can. et apostol. constitutionum, ac supradicta omnia registrare faciat una cum litteris sac. congreg. in actis tribunalis nunciaturæ, ut futuris temporibus appareat, S. sedem statim ac scientiam habuit horum omnium irritasse, ac impugnasse. Sac. cong.

HOSPITALE, HOSPITALARIUS.

SUMMARIUM.

1. Hospitale dicitur ab hospitibus, qui ibi gratis excipiuntur; ubi vero mercede soluta peregrini hospitantur, hospitium, vel diversorium appellatur. — 2. Hospitale est nomen generale pertinens ad omnem speciem hospitalitatis, cujuscunque generis illa fuerit. — 3. Unde quia variae sunt species hospitalitatis, adducuntur hic sub propriis nominibus, et significatis. — 4. Xenodochium est locus ubi pauperes peregrini gratis recipiuntur. — 5. Ptochotrophium est locus ubi pauperes et mendici aluntur. — 6. Brephotrophium est locus in quo infantes pauperum aluntur. — 7. Orphanotrophium est locus in quo pueri orphani pascuntur. — 8. Gerontocomium seu Gerotocomium est locus ubi senes et valetudinarii, et propter senectutem solam infirmi homines curantur. — 9. Nosocomium est locus ubi ægroti curantur. — 10. Nosocomii ministri, qui ad ægrotantium curam adhibentur, parabolani in jure vocantur. — 11. Goptrophonium dicitur locus, ubi feminae debilibus sustentatrices habitant. — 12. Leprosariae sunt loca seorsim ab aliis, in gratiam illorum, qui morbo lepræ laborant, segregata. — 13. Eleemosynariae sunt loca, et reditus ad eleemosynas faciendas deputati. — 14. Loca pia generali nomine hospitalia appellantur. — 15. Hospitalia quædam sunt Religiosa, seu Ecclesiastica, et quædam non Religiosa seu non Ecclesiastica, et quamam utraque sint? ad n. 16. — 17. Hospitale dicitur profanum, et privatum, quamvis in eo opera pietatis exerceantur. — 18. Differentia loci pii, et ecclesiastici assignatur. — 19. Hospitale fuisse erectum auctoritate episcopi colligitur ex pluribus quæ assignantur. — 20. Non existentibus dictis signis hospitale in dubio præsumitur laicale, et profanum, et non erectum auctoritate episcopi. — 21. Hospitalia auctoritate episcopi fundata, licet administrationem solum temporalem habeant, sunt materia simoniæ jure humano interdictæ. — 22. Hospitalia auctoritate episcopi fundata sine auctoritate ecclesiastica. — 23. Hospitalium vero apothecæ locatæ usui profano non gaudent immunitate. — 24. Hospitalia fundata sine auctoritate episcopi non sunt materia simoniæ. — 25. Nec talia hospitalia fundata sine auctoritate episcopi gaudent immunitate ecclesiastica. — 26. Hospitalia data in titulum vel administrationem si habeant beneficia annexa, vel reditus, aut proventus ecclesiasticos, tenentur ad seminarii contributionem. — 27. Hospitalia tamen quæ administrantur a laicis, et in quibus sunt bona laicorum, quæ data non sunt in titulum, non tenentur ad seminarii contributionem. — 28. Hospitale unius diœcesis habens beneficium annexum,

FERRAR. IV.

Imm. in Baren. 27 Jan. 1631, lib. II Decr. Paul., pag. 79.

Archiepiscopus Lancianen. procedere debet contra sacerdotem suæ diœcesis, sed domiciliarium civitatis Neapolis, ob litteras hortatorias obtentas, a magistratu laico ad præfatum archiepiscopum, ne deveniret ad collationem beneficii parochialis, sub prætextu, quod nominatio ejusdem spectaret ad quamdam ducissam, non obstante incompetencia curiæ archiepiscopalis Lancianen. a dicto sacerdote interposita, eo quia tanquam domiciliarius civitatis Neapolis esset subditus curiæ archiepiscopi Neapolitani, a qua super delicto sibi imputato jam obtinuerat absolutionem ex capite innocentiae. Ead. sac. congreg. Immunit. in Lancianen. 22 Februar. 1707, lib. Decr. Maraf.

quod est alterius diœcesis, tenetur contribuere seminario diœcesis in quantum est beneficium. — 29. Hospitalia auctoritate episcopi erecta, si in titulum perpetuum, aut per electionem conferantur, sunt beneficia ecclesiastica. — 30. Hospitalia sunt beneficia ecclesiastica etiam, ubi unita sunt ecclesiæ seu ecclesiastico beneficio, vel per viam electionis danda sunt in titulum. — 31. Regularium hospitalia licet auctoritate episcopi erigantur, non sunt beneficia, sed quædam officia religiosæ, et piæ administrationis. — 32. In hospitalibus, quæ non sunt annexa, seu subiecta monasteriis, aut conventibus, non sunt præficiendi religiosi tanquam rectores. — 33. Ordinarii locorum possunt visitare hospitalia. — 34. Et possunt exigere ab administrantibus rationes, et computa, tam in visitatione, quam extra, etiam per suum delegatum, non obstantibus quibuscunque privilegiis. — 35. Imo ordinarii possunt visitare hospitalia, et ab eorum administratoribus rationes et computa exigere, non obstante quod a testatore, et lege fundationis expresse excludantur. — 36. Ordinarii possunt exigere rationem administrationis ab hospitalibus, quæ sunt sub immediata regum protectione. — 37. Hospitalia autem quæ sunt sub immediata regum protectione, nequeunt ab ordinariis visitari. — 38. Hospitale aliquod visitare volenti si opponatur exceptio, quod sub immediata regum protectione existat, non ad sæcularem judicem, sed ad ipsum episcopum talis exceptionis cognitio, et definitio pertinet. — 39. Ad hoc tamen, ut dicta hospitalia sint immunita a visitatione ordinariorum, debent esse talia a primæva sua fundatione. Nec sufficit, si hospitalia accipiantur ex post a rege sub sui immediata protectione. — 40. Ordinarii visitare, corrigere, et reformare possunt hospitalia omnia, etiamsi privata sint laicorum, in casibus a jure concessis. — 41. Hospitalia privata possunt ordinarii visitare, corrigere et reformare in iis tantum, quæ ad observandam voluntatem testatorum pertinent. — 42. Hospitalia etiam unita, in quibus ecclesiæ sunt, et bona eorum non sunt distincta, debent ab ordinariis visitari. — 43. Hospitalia, quamvis debeant visitari ab episcopo, non inde tamen prohibetur, quia et iudices sæculares eadem visitare possint si hoc eis alias legitime competit. — 44. Hospitalia administrata a fratribus S. Joannis Dei non sunt exempta a jurisdictione ordinarii, nisi solum quoad regularem observantiam. — 45. Vicariæ perpetuæ parochialium unitarum, seu incorporatarum hospitalibus, et aliis ecclesiis, collegiis, vel locis piis, non conferuntur per concursum, sed solum ad nominationem representantium hospitalium, etc., cum solo examine facto ab ordinario de idoneitate vicarii curati, seu rectoris